

DECIZIE

28 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă

Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Nina Vascan

examinând recursul declarat de Ștefan Păun împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018,

adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea pe acțiuni „Moldasig” împotriva lui Ștefan Păun cu privire la repararea în ordine de regres a prejudiciului material cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a ț ă

La 09 iunie 2017, societatea pe acțiuni „Moldasig” (denumirea prescurtată SA „Moldasig”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ștefan Păun cu privire la repararea în ordine de regres a prejudiciului material cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată, solicitând încasarea de la Ștefan Păun suma de 5 103,69 de lei ce constituie prejudiciul material suportat de SA „Moldasig” și suma de 270 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată (f.d. 5-7, 26).

Judecătoria Chișinău (sediul Central), prin hotărârea din 31 octombrie 2017 (f.d.47, 53-55), a admis integral acțiunea și a încasat de la Ștefan Păun în beneficiul SA „Moldasig” suma de 5 103,69 de lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material cauzat de SA „Moldasig” și cheltuielile de judecare a cauzei în sumă de 270 de lei.

La 24 noiembrie 2017, Ștefan Păun a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Central) din 31 octombrie 2017, solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii atacate (f.d. 52).

Totodată, în cuprinsul cererii de apel Ștefan Păun menționează că, în situația în care instanța de apel va aprecia cererea de apel ca fiind impusă cu taxă de stat, solicită scutirea de la plata taxei de stat, iar în cazul în care instanța de apel nu va găsi motive de scutire, solicită amânarea plății taxei de stat până la finalizarea procesului.

În motivarea cererii de scutire de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, Ștefan Păun invocă starea materială precară pe motiv că este pensionar și participant la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova.

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 16 ianuarie 2018 (f.d. 59-62), a respins cererea apelantului Ștefan Păun privind scutirea sau amânarea achitării taxei de stat, nu a dat curs cererii de apel depusă de acesta și i-a comunicat despre

necesitatea prezentării apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 114,82 de lei în instanța de apel, stabilindu-i termen rezonabil până la data de 06 februarie 2018, ora 10.10. totodată, a explicat lui Ștefan Păun că în caz dacă nu va prezenta apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat în termenul stabilit, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

La 31 ianuarie 2018, Ștefan Păun a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii recurate (f.d. 64).

În motivarea recursului menționează că, încheierea instanței de apel nu este justificată, iar constatările conținute în partea descriptivă a acesteia fiind distincte cauzei dedusă spre judecată. În acest sens, menționează că nu cunoaște despre o oarecare hotărâre a Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 08 septembrie 0217, prin care s-a admis integral acțiunea SA „Moldasig” împotriva lui Ștefan Păun.

La fel, relevă că, nu este la curent cu cererea de apel nemotivată depusă la 24 noiembrie 2017 de către SA Moldasig” și nu a luat cunoștință de acest document. Consideră că, această constatare a instanței de apel s-a strecurat, din neglijență, din materialele altei cauze.

În conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Conform art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Colegiul consideră calea de atac ca fiind demarată în interiorul termenului legal, deoarece actul de dispoziție recurat datează cu 16 ianuarie 2018 (f.d. 59-62), iar cererea de recurs a fost depusă la 31 ianuarie 2018, fapt confirmat prin amprenta sigiliului aplicată pe cererea de recurs (f.d. 64).

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ștefan Păun urmează a fi admis, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018 în partea în care s-a respins cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi prin care să fie admisă cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel, din motivele relevate infra.

Articolul 426 din Codul de procedură civilă consemnează în alin. (1) că, recursul împotriva încheierii se depune și se examinează în modul stabilit de prezentul capitol, cu excepțiile stabilite de prezenta secțiune.

Alineatul (3) al aceluiași articol consemnează că, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Materialele cauzei atestă că, la 09 iunie 2017, SA „Moldasig” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ștefan Păun cu privire la repararea în ordine de regres a prejudiciului material cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată, solicitând încasarea de la Ștefan Păun în suma de 5 103,69 de lei ce constituie prejudiciul material suportat de SA „Moldasig” și suma de 270 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată (f.d. 5-7, 26).

Judecătoria Chișinău (sediul Central), prin hotărârea din 31 octombrie 2017 (f.d.47, 53-55), a admis integral acțiunea și a încasat de la Ștefan Păun în beneficiul SA „Moldasig” suma de 5 103,69 de lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material cauzat de SA „Moldasig” și cheltuieli de judecare a cauzei în sumă de 270 de lei.

La 24 noiembrie 2017, Ștefan Păun a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Central) din 31 octombrie 2017, solicitând *inter alia* scutirea de la plata taxei de stat, iar în cazul în care instanța de apel nu va găsi motive de scutire, amânarea plății taxei de stat până la finisarea procesului (f.d. 52).

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 16 ianuarie 2018 (f.d. 59-62), a respins cererea apelantului Ștefan Păun privind scutirea sau amânarea achitării taxei de stat, nu a dat curs cererii de apel depusă de acesta și i-a comunicat despre necesitatea prezentării apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 114,82 de lei în instanța de apel, stabilindu-i un termen rezonabil până la data de 06 februarie 2018, ora 10.10. totodată, a explicat lui Ștefan Păun că în caz dacă nu va prezenta apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat în termenul stabilit, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

Verificând legalitatea încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018 prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural pertinente speței.

Or, articolul 84 din Codul de procedură civilă statuează că, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

Aderent, dispozițiile art. 364 alin. (1) din Codul de procedură civilă prescriu că, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

Articolul 3 din Legea taxei de stat consemnează la pct. 1) lit. a) că, pentru cererile de chemare în judecată privitor la litigiile cu caracter patrimonial, cererile de contestare a unui titlu executoriu sau a unui alt document prin care încasarea se produce în mod incontestabil, tarifele taxei de stat se stabilesc în quantum de 3% din valoarea acțiunii sau din suma încasată, dar nu mai puțin de 150 de lei și nu mai mult de 25 000 de lei de la persoanele fizice și nu mai puțin de 270 de lei și nu mai mult de 50 000 de lei de la persoanele juridice

Conform art. 3 alin. (1) lit. j) din Legea taxei de stat, tariful taxei de stat pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești este de 75% din taxa ce urmează a fi plătită la depunerea cererii de chemare în judecată sau alte cereri

(plângeri) iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial – 75% din taxa calculată din suma contestată.

Instanța de recurs evocă faptul că, distinct normelor precitate, legiuitorul a prevăzut și situații în care justițiabilii pot beneficia de scutirea de la taxa de timbru pentru efectuarea unui act de procedură sau de amânarea acesteia. Astfel, conform art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Totodată, art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă consemnează că, până la etapa dezbaterilor judiciare, judecătorul sau instanța judecătorească soluționează cererile părților privind amânarea sau eșalonarea plății taxei de stat ținând cont de situația lor materială. Dacă reclamantul nu a plătit în termen taxa de stat, instanța scoate cererea de pe rol.

În această ordine de idei, Colegiul deduce că, judecătorul sau instanța judecătorească, ținând cont de situația materială a justițiabililor, este în drept să decidă scutirea, amânarea sau eșalonarea plății taxei de stat pentru efectuarea unui act de procedură.

În speță, se desprinde că, instanța de apel nu a examinat multiaspectual chestiunea cu privire la amânarea plății taxei de stat. Or, amânarea plății taxei de stat presupune suspendarea momentului plății taxei de stat de la depunerea cererii de efectuare a unei acțiuni de procedură până la momentul stabilit de instanță, astfel încât taxa ne fiind achitată la depunerea cererii, ci mai târziu.

În acest sens, Colegiul opinează că deși Ștefan Păun nu a prezentat probe care ar dovedi faptul că este pensionar, starea sa materială precară și imposibilitatea de a achita taxa de stat în mărime de 114,82 de lei la depunerea cererii de apel, totuși instanța de apel nu a ținut cont de vârsta înaintată a acestuia. Or, din fotocopia buletinului de identitate al lui Ștefan Păun (f.d. 17) se desprinde cert că acesta este vârstnic și are peste 68 de ani, fiind născut la 15 aprilie 1949. Evident că recurentul a trecut peste vârsta de pensionare prevăzută de legislația națională și ar fi echitabil de a dispune amânarea plății taxei de stat ce urma să o achite la depunerea cererii de apel.

Coroborând dispozițiile normelor legale precitate cu circumstanțele de fapt stabilite, Colegiul opinează că concluzia instanței de apel de a respinge cererea apelantului Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat în sumă de 114,82 de lei, este emisă în discordanță cu dispozițiile art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Or, în condițiile speței impunerea achitării taxei de stat constituie un impediment al accesului liber la justiție, deoarece statul urmează să asigure aplicarea eficientă și uniformă a prevederilor normative referitoare la scutirile sau facilitățile la achitarea taxei de stat, iar dreptul de acces la un tribunal consacrat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv.

Sub acest aspect și pornind de la faptul că instanța de apel eronat, prin încheierea din 16 ianuarie 2018, a respins cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel, precum și întru evitarea îngrădirii accesului liber la justiție a recurentului, garantat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 5 din Codul de procedură civilă, se impune concluzia

casării încheierii recurate în partea în care instanța de apel a respins cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel și l-a obligat să achite taxa de stat în mărime de 114,82 de lei, cu emiterea în această parte a unei decizii sub formă de încheiere prin care să fie admisă cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel, cu amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel depusă de către Ștefan Păun până la examinarea în fond a apelului și cu remiterea cauzei în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond.

Colegiul notează că, Înalta Curte a învederat în practica sa constantă că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (*hotărârea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25 februarie 1982*). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (*hotărârea Airey vs. Irlanda din 09 octombrie 1979*).

În această ordine de idei, circumstanțele constatate și relevate supra generează casarea încheierii recurate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui pentru recurent o îngrădire a accesului la justiție precum și a posibilității de a dispune de drepturile procedurale garantate atât de legislația națională în vigoare, cât și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În corolar, instanța de recurs taxează că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018 este emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, iar argumentele invocate de recurent și-au găsit confirmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018 în partea în care s-a respins cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel și s-a obligat acesta să achite taxa de stat în mărime de 114,82 de lei, cu emiterea în această parte a unei decizii sub formă de încheiere prin care să fie admisă cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel, cu amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel depusă de către Ștefan Păun până la examinarea în fond a apelului și cu remiterea cauzei în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond.

În conformitate cu art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

A admite recursul declarat de Ștefan Păun împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018.

A casa încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018 în partea în care

s-a respins cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel și s-a obligat acesta să achite taxa de stat în mărime de 114,82 de lei, și a emite în această parte o nouă decizie sub formă de încheiere prin care dispune:

A admite cererea lui Ștefan Păun cu privire la amânarea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel

A amâna plata taxei de stat în mărime de 114,82 de lei la depunerea cererii de apel de către Ștefan Păun, până la examinarea în fond a apelului.

A remite cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea pe acțiuni „Moldasig” împotriva lui Ștefan Păun cu privire la repararea în ordine de regres a prejudiciului material cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată în Curtea de Apel Chișinău, pentru judecarea apelului în fond.

Decizia rămâne irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan